

ŞARVİLİ'NİN DÖVÜŞLERİ

Şarvili aksakala söz verdikten sonra uzun bir sefere çıkar. Buzlar ülkesi diye bir coğrafyaya varıyor. Bu soğuk ülkede ona "Sen burada var olmak istiyorsan önce Ayaz-Buba* ile baş etmelisin" diyorlar. Ayaz-Buba saç sakalı buz bağlamış hâliyle ürktücüdür. Bu arada emin olabilirsiniz ki, Ayaz-Buba yalnız bir müneccim değil, aynı zamanda Lezgi tanrılar topluluğundan biridir. Şarvili'nin karşısına kendisini temsilen Serter' i çıkarır. Şarvili rakibini yener. Kılıcının gücü ile ilk iş olarak karları eritir ve insanların yanına her yıl bir defaya mahsus geleceği sözünü verir. Bu kişide Lezgi insanının en kadim, en eski tipinin alametlerini görebiliyoruz. Eğer öyle ise bu Şarvili için tipik değil, çünkü epiğe göre o Tanrıların bir evladıdır. Ayaz-Buba'nın karşısına diktiği Serter, Axtı yaşlısının birinci oğludur. Onu da yanına alarak birlikte diğer kardeşleri bulmak için yola çıkar ve uzun bir seferden sonra mola vermek için büyük bir tepenin üstüne otururlar. O tepeden büyük bir şehir gözükmektedir. Oraya varmayı düşünürken 3 insanın kavga ettiğini ve bir kese altını kendi aralarında paylaşırken yüksek sesle tartıştığını fark ederler. Şarvili onlara der ki, "Şimdi bir taş atacağım o taşı kim bulup getirirse altın kesesini o alacak. Kudretli Şarvili'nin fırlattığı taşı bulmak mümkün mü? Üç kişi ufkun ötesinde kaybolurlar.

Şarvili ve Serter, altın kesesini alıp şehre girdiler. Ve soruştura soruştura öğrendiler ki, sarayda hırsızlık olmuş. Şarvili hükümdara kesesini geri verir. Ve elbet herkesçe malumdur ki, o Axtılı aksakalın ikinci oğludur. Şarvili geri dönerken yakınlarında bir kızın falcı tarafından kaçırıldığını, kimsenin onu kurtaramadığını öğrenir. Hadiseden anlaşılır ki, tek yol ancak falcının kendisini ortadan kaldırmaktır. Bu sahne epik anlatıda yansıtılıyor. Derhal derin bir kuyuya inen Şarvili artık orada cansız bir güzelliği, o kızı buldu. Kahramanlarımızın tuttuğu yol çok ilginçtir. Onlar engebesiz bir araziden geçer ve biraz sonra deniz sahiline çıkarlar. Eposta söylendiği gibi onlar sıcak kumsaldan geçer, sebze ve meyve bağlarını arkada bırakırlar ve yol üstünde birçok insanla karşılaşılır. Sonunda onlar sık bir ormana girer, orada yardım isteyen insan sesini duyarlar. Ormana girerken orada bir insanın yere uzatıldığını, dövüldüğünü, bıçaklandığını görürler. Bu zulmü yapanlar tacirlerden başkası değildir. Saldırdıkları kimsenin pazarda fiyatları düşürmesinden ve böylece çok satış yapmasından memnun olmamışlardı. Bu adaletsizliği gören Şarvili, bu zalimlerin her birini bir tarafa fırlatarak taciri ölümden kurtardı. Bu tacir, o yaşlı Axtılı dedenin üçüncü oğlu idi. Artık vatana geri dönüş yoluna koyuldular.

Şarvili sözünü tuttu Axtılı yaşlıya karşı. Bununla beraber kendi acı talihini düşünmeliydi. Tüm yakınlarının ölmesine ve yetim kalmasına rağmen o halkın yanında ve hizmetindedir.

Epik anlatıda bir hikâyeden bize malum olmaktadır ki, Suvar şehrinde çok usta silahşörlere yetişmiştir. Onların imal ettiği silahlar, kalitesine ve krala layık figürlerle bezenmesine rağmen kahramanın elinde bunlar eğilip bükülmüştür. Suvarlılar aynı zamanda çok iyi bincilerdi. Fakat onların atları kahramana uygun gelmedi. Hikâyede Ağdaş, Xudat, Suvar şehirlerinin de diğerleri gibi melik ordusunun işgaline uğradığı, Şarvili'nin yabancıları buralardan kovduğu, kendi ülkesini özgürlüğe kavuşturduğu anlatılır.

Düşmanlar şunu biliyorlar ki, Şarvili'yi öldürmek güç olsa da imkânsız değil, bunun bir yolu var. Onun ayakları yerden kesilirse bu iş mümkündür. Kahramanın ayaklarının altına nohut serpiştirirler ve onu raks etmeye razı ederek düşürmeyi başarır, kılıçlarıyla doğrarlar. Koskoca kahraman en güzel çağında, en verimli döneminde ölür. Fakat onun ülküsü ve kahramanlığı ölür mü? Hayır. Şarvili ölürken kendi halkına şunları söyler: **Ne olursa olsun siz birlikte büyük bir güçsünüz. Bu güç sizde kaldıkça bu topraklar, bu vatan sizindir. Ben bir vakit olur, dönerim,** diyerek can verir.

Kahraman gider, fakat onun manevi gücü yok olmaz. Onun ülkesine ve halkına karşı sevgisi canlıdır. Lezgi halkının kalbinde onunla ilgili olarak yaratılmış bulunan kahramanlık karakteri yaşıyor. Bunun kanıtı olarak biz şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, yüzyıllar geçti fakat Şarvili adı unutulmadı. Aynı zamanda onun vatanına karşı fedakârlıkları, halkına karşı iyilikleri unutulmadı. Bu bizzat ölümsüzlük değil de nedir? Yakınlarda hayatını kaybeden felsefe doktoru A.G. Agayev şunu demişti ki: **Şarvili yalnız epos değil, mükemmel ideoloji, çok güçlü koruyucu ve çok mağrur bir şarkıdır.** O, halkın manevi anlayışını kendinde toplayabilmiş, iyi ile kötüyü, görev ve şerefi, ihanet ile sadakati gösterebilmiştir. Diğer bir araştırmacı M.V. Vagov, Şarvili imajında mitolojik öykünün ve reel motiflerin birleştiğine, bu epik anlatının çok taraflı kaynağa sahip olduğuna işaret ediyor.

(Rızvan Rızvanov'un Rusça asıllı metninden Nicat Nasrullayrin ve Svetlana Muradgayeva'nın Türkçeye birlikte yaptığı tercüme tarafımdan özetlenmiş ve yeniden düzenlenmiştir.)

*Ayaz-Buba: Bu figür Noel Baba'nın benzeridir. "Ayaz" Türkçe sözlükte "kuru soğuk" olarak açıklanmaktadır. Azerbaycan Türkçesinde "Noel Baba" ve "Ayaz-Buba" yerine "Şaxta Baba" terimi kullanılmaktadır. Ayaz-Buba epik anlatıda kış temsil etmektedir.

Abdullah Kubalı

iletişim : abdullahkubali@gmail.com

AYLIK BÜLTEN YAYIMI İÇİN HAZIRLANMIŞTIR. PARAYLA SATILMAZ.

Dağıstan'da her yıl Haziran ayında Şarvili Bayramı düzenlenmektedir.

LEZGİ HALK DESTANI

Şarvili epik anlatımın renkli simalarından biri de yaşlı kişi **Kas-Buba'dır**. Bu şahıs şu nedenle dikkat çekicidir ki, o hem epik bir destancı hem bir şarkıcı gibi karşımıza çıkıyor.

Eserde, mesela Şarkı hikâyesinde onun hakkında şöyle söyleniyor: **Tsahurlar** Kas-Buba'yı seviyor, önemsiyor, diğer halklarla paylaşamıyor, bir bilge olan Kas-Buba her yerde sevilir. Kas-Buba'nın söyledikleri halk tarafından çok sevilir ve değer taşıyor. Kas-Buba hakkında okuyucu şunu öğreniyor ki, o çok yetenekli bir şarkıcı, epik anlatıcıdır.

Kas-Buba, hikâyeyi başlatan ve bitiren kişidir. Şarvili öldüğünde bile ruhsal çöküntüye yer vermez, iyimserdir. Kahramana her zaman adil olmasını tavsiye eder, adaleti temel ilke edinen biridir. İnsan zaaflarından uzak değildir. Gün olur, ağır hastalıklarla pençeleşir, fakat Şarvili'nin öyküsünü yarıda bırakmama yükümlülüğü ona ölümü yasaklar. Şarvili öldükten sonra da halka birlik, adalet çağrısında bulunur. Şarvili'nin bir gün geri döneceğini müjdeliler.

Kahramanın hem hocası hem yardımcısıdır. Şarvili savaşı bıraktığı zaman oradaki savaşıncıları sözleri ile Kas-Buba yüreklendirir.

Şarvili diğer çocuklardan farklı olarak günler bir yana saatler ile büyüyordu. O kadar süratle büyümüşü ki, arkasında beşiği ile dolaşmaya başlamıştı. Çocukken güçlü bir öküzün boynuzunu kırıyor, koşarken vahşi bir kurdu kulağından tutuyor, fırtınalı bir vadinin üzerinde kayalarla bina inşa ediyordu. Eğer o Tanrılar tarafından beğenilmez biri olsaydı, tüm bunlara nasıl sahip olurdu?

Cevap açıktır ki, Şarvili çok ilginç bir insandı ve ilahi iradesi sayesinde insanlar arasında seçkin bir yer edindi.

Halk, Kas-Buba'ya geniş bir coğrafyada saygı gösteriyor. Kovo'dan Suvar'a kadar Samur vadisinin her iki tarafında, Lezgilerin ve Lezgi dilli halkların yaşadığı tüm topraklarda sevilir ve dikkat çekiyor. Epik anlatıda sunucunun sözcüsü ve eşsiz seslendirici, olan bu şahıs kendi adını göstererek tüm hikâyeyi özgeçmişine dâhil etti. Çünkü bu şekilde Şarvili hakkında tüm hikâyeler Kas-Buba'nın adıyla söylenmeye başlandı. Bu arada bir şey söylemek gerekir: **Sözcünün sözü** anlayışı bir köpek hikâyesi ile başlıyor. Orada o, Kas-Buba karakterinin çizgileri ile verilmişti. O, çobanın yardımcısı olmak bir yana aynı zamanda onun mülkiyetinin, atının itibarlı bir koruyucusu gibi anlatılmıştır. Aynı tarzda bu muhteşem seslendirici bize baba, anne, abla, kardeş ve diğer akrabaların değerlerinden söz ediyor. Daha ileri gidersek o bize bir müneccim veya sihirbaz karakterini yansıtır. Mesela onun verdiği elmayı yiyen anne ve babadan Şarvili doğuyor. O, kahramanımız Şarvil'i zehirli, zararlı yiyeceklerden de kurtarıyor. Her ne kadar büyüleyici sihirli hareketler, olsa da o, bize bir fanteziyi değil, daha çok bilge bir ihtiyar müneccimi hatırlatıyor. Fakat şarkı başlangıcında görülüyor ki, Kas Buba de Şarvili de reel insanlardır. Onlar bizi inanılmaz kuvvetleri, ölçsüz fiziki güçleri ile büyülüyorlar. Kas Buba bizi yüksek zekâsı, hafızası, sezgi kabiliyeti ile etkiliyor. Bu nedenle epik anlatıda bizim gerek âdetlerimiz, gerek millî değerlerimiz, gerek kahramanlarımız, gerekse kahramanlığımız çok güzel anlatılmıştır. Tabi ki Şarvili hakkında diğer anlatıcılar da fikir beyan etmişler, fakat bunlardan en güzeli Kas Buba'nın anlatımıdır.

Böylece bu gibi benzeri halklara her zaman böyle kahramanlar verilmiştir. Şarvili'nin karakterine ve savaşta ne istediğine baktığımız zaman o halkının rahatını bozanlarla ve hiçbir sebep yokken halkına karşı düşmanlık besleyenlerle savaşmıştır.

Bununla beraber savaşçı gücü ve fiziki dayanıklılığına ek olarak savaş zamanı kendi halkına karşı yapılan büyüleri, tılsımları, cadılıkları, iyi Tanrıların iradesiyle savuşturur ve mücadele eder.

Antik devir araştırmacıları yenilmez savaşçı Şarvili hakkında bilgi verirken epik pagan Tanrıların yer aldığı destanları mitolojik öykü, sihirli ve doğüstü güçler taşıyanları ise destansı anlatı olarak sınıflandırır.

Şair ve Yazar Rızvan RIZVANOV

Şarvili destanı 2000 yıllık bir tarihe maliktir. Düzyazı ve manzum olmak üzere iki çeşidi vardır. Düzyazıların derlenmesinde **İskender Qaziyev**, halkbilimcisi **Aybiqe Qaniyeva**, **Firuze Vahabova**, **Mövlüt Yaraxmedov**, **Hacı Qaşarov** çaba göstermiştir. Şair **Abulfettah** da Şarvili hakkındaki rivayetleri bir kitapta toplamıştır. 20 bölümlük manzum ürün ise **Bayram Selimov**'un 40 yıllık çalışması sonucunda yayımlanmıştır.

1969 Kasımında **Z. Rızvanov** ve **B. Selimov**, Şarvili epik anlatımının üç bölümünü Sovyet İlimler Akademisinin Dağıstan Şubesine aktarmışlardır. 1999 yılında eser kitap şeklinde Mahaçkale'nin Yupiter Neşriyatında basılmış, Lotos Neşriyatında **Rızvan Rızvanov** tarafından Rusça yayımlanmıştır. (Lezgiler, Üfüq S Grubu-Bakü)

Epik anlatıda bir diğer husus da yer adlarıdır. Onlar her defasında eski ve yeni adlarıyla verilmektedir. Bu, coğrafyaya sadakatın göstergesidir. Suvar şehrinin adı epik anlatının manzum çeşidinde geçer. Düzyazıda ise bu sözcük bir dağ adı olarak verilmiş. Sonra Şarvili'nin sevgilisinin adı olarak kullanılacaktır. Aynı zamanda Lezgicede bu sözcük "bayram anlamına da gelir. Epik öykünün anlatıcısı Kas-Buba Şarvili'nin anne ve babasına tılsımlı elmayı verirken **çocuğunuz kız olursa onunla övünün ve Suvar adını verin** der. Bu ayrıntı, Lezgi kültüründe kız çocuğa verilen değeri gözler önüne sermektedir. (Rızvan Rızvanov)

DEVAMI S. 2'de

KILIÇ ve AT

İlk olarak ülkenin en becerikli ustaları tarafından dövülmüş kılıçlar getiriliyor, fakat onların her biri Şarvili'nin elinde paralanıyor. Bu yüzden Kas-Buba bir karar veriyor, buna göre artık bütün kılıçlar anayurt topraklarındaki metalden eritilip hazırlanacaktır. Gerçekten de Şarvili'ye böyle bir kılıç gereklidir. Çünkü bu kılıç yurttaş emeğinin ürünüdür.

Halk yalnız başına birinin yardımını almadan tehlikelere karşı başarılı olamayacağını farkındaydı, bu yüzden liderine arka çıkıyordu. En seçkin çobanların en iyi yetiştirilmiş atları her zaman Şarvili'nin hizmetine sunuluyordu. Lakin en güçlü atlar bile onun ağırlığına dayanamıyordu. Yine Kas-Buba isabetli bir karar vererek onlara yardımcı olur. O, Şarvili'ye sahilde tek başına yaşayan, ihtiyaç, kanatlı ata sahip bir adamın yanına gitmesini önerir. Görüldüğü gibi halkın hayal gücü kendi kahramanına layık at arayışındadır. Şarvili'nin o yaşlı adamı bulması hiç de kolay olmaz. Çok büyük zorluklardan sonra ulaşabildiği adama kendisinin bir sihirbaz değil, savaşçı olduğunu belirtmiş ve çok dil döktükten sonra atın sahibi olabilmıştır.

Bu arada tabii ki Tanrının yardımı var. Şimdi Şarvili, kahramanlıklar sergilemeye hazırdır. Bundan böyle epik anlatının tamamına dikkatimizi verirsek onun kendi ölümsüzlük, adalet ülkülerine sadakat gösterdiğini anlarız. Vatan sevgisi eposta her zaman vurgulanır. Şarvili'nin kahramanlık eylemleri halkın bakış açılarına uygun yiğitlik anlayışını yansıtır. Burada anlaşılmayan bir konu var: Sıradan bir ailede doğan çocuk nasıl ölümsüz olur?

Bu bir gerçektir ki, anne ve babası Şarvili'nin doğmasını 7 yıl beklemişlerdir. Büyükleri sihirli elmayı yedikten sonra nihayetinde o doğmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi Şarvili Tanrılarla hep alakalıdır. Lezgi pagan döneminde antik kültürün belirtisi olarak o daha çocukken insanları becerileri ile şaşırtıyordu. O saatler içerisinde büyüyor, koca öküzü yeniyor, koşarak kurdu kulağından yakalıyor, çok güçlü suyun aktığı vadide bent inşa ediyor, yedi insanın güçlüğüyle kaldıracığı kılıçla savaşıyor, kanatlı ata sahip oluyor, her savaşta üstün geliyordu. Bütün bunlar sihirli olduğu kadar gerçektir. Eposta bir hikâyeye ise ilaç ile alakalıdır. Burada Şarvili'nin annesi, babası ve karısı Suvar'ın ölümünden duyduğu acı hatırlatılıyor ve hüznü boğulan kahramanın ilaç bulmak için yola çıktığı söyleniyor. Süvariler eşlik etmektedir ona. Her iki tarafta genç, yaşlı, kahramanlar onu yemeğe davet ediyorlar. Hayatı boyunca halkına iyilik yapan bu adama iyi bir ilaç gerekmektedir. Bu Samur vadisinin güney batısında bulunmaktadır. Oraya giderken Kür vadisinden de geçerler. Kür, Samur'un solundadır. Günümüzdeki Kurax köyü oradadır. Yakınında Qiyar kasabası vardır. Bu kasabaya uğramasını önerirler. Ki onlar da çok iyi atıcı ve kılıç ustasıdır. Onlar da Şarvili'ye kılıç, at vermek istemiş, Şarvili, Kovar şehrini kurtarıırken yardıma 1000 savaşçı göndermişti. Qiyar çok güzeldi. Çok zengin bağlar ve güzellikler vardı. Fakat su bulmak güçtü. Bir su deposu gerekiyordu, fakat halkın imkânı yoktu. Şarvili üç gün içinde çevredeki kayaları kesip su deposu inşa eder. Halkın belleğinde yer etmiş Vertex Şarvili dağı, Azerbaycan'da Latsar Lezgi köyü, Tsahur halkının yaşadığı coğrafya Şarvili'nin kılıcı ile müdafaa olunur. Daha nice, şehir, köy, kasaba ve nice dağ, bağ, çeşme Bucabent ile mukayese edilerek verilir. Şalbus, Babadağ, Mikrax köyü, uçsuz bucaksız çayırar bütün güzellikler Lezgi yurdu ile alakalıdır. Tüm bu hikâyelerde halk nasıl da azizdir.

DEVAMI S. 3'da

Şarvili Anıtı - Mahaçkale

Pers, Makedonya, Roma gibi büyük devletlerin baskısına maruz kalan Dağıstan coğrafyasında özgürlüğüne düşkün halkların hayatında savaş hiç eksik olmadı. Lezgi halkı henüz güçlü bir devletin imkânlarına sahip olmaktan çok uzak iken büyük mücadelelere girişmek zorunda kaldı. Dağıstanlı çağdaşımız şair ve yazar Rızvan Rızvanov geçmiş dönemlere kendi penceresinden şöyle bakıyor ve bizi Lezgi halk destanı hakkında aydınlatıyor:

Epik Çağ, antik devre aittir. Nesilden nesle sözlü olarak taşınır ve sonradan yazıya geçirilir. İnsanlığın kadim medeniyet merkezlerinden Sümer 'de, Mısır 'da, Çin 'de, Hindistan 'da epik sanatı örneklerine rastlamak mümkündür. Ermeni David Sosanky, Gürcü Amiranı, Kuzey Kafkas Sosrika, Rus Muromtse, Türk Dede Korkut ve Lezgi Şarvili de bu türdendir.

Bazı güzel ve mukaddes dönemler felaket, kaos ve savaş zamanları çağrılır. Halkın sessiz ya şamı, yabancıların işgali ile sarılır. Böyle dönemlerde halklara iyi savunucu ve güçlü savaşçılar gereklidir. Eğer insanlar her zaman kötülöklere karşı aralıksız mücadele ederlerse, ihtiyaç duydukları adaleti temin edebilecek kişiler onların hayatında her zaman yer alacaktır. Bu manada Lezgi halk destanı kahramanı Şarvili tanrıların sevdiği kuldur.

Şarvili yalnız kendi çevresinde olup bitenlere değil, yurdunun çözüm bulunamayan meselelerine karşı da duyarlıdır. Bu yorum Şarvili'nin kılıcı ile alakalı tasvirde açık bir şekilde belirtiliyor. Genelde bu iki hikâyeye kılıç ve at anlayışı, milletin epik düşüncesini dünyaya ilan ediyor.

ŞARVİLİ KRAL DEĞİLDİR

O hem arkaik hem klasiktir. Bilindiği gibi klasik epik anlatımlar etnik birliklerin erken aşamasında üretilir ve devletçilik bağlarının birleşmesinde ortaya çıkar. Günümüzde bu, halkımızın siyasi birliği ile ilgilidir. Bu anlamda Şarvili ve bazı tarihî rakamlar arasında paralellik bulmak mümkün. L Moisey Kalankatli 'nin sözlerine göre Lezgilerin erken feodal döneminde görüldüğü yüzyıl, yani Büyük Kafkas Albanyası devletinin 457. yıldaki 2. Vache, Kafkas Albanlarının Sasanilere karşı isyanına liderlik eden cesur bir savaşçı kraldı. O, Sasanilere karşı 6 yıldan çok savaşıyordu. Kral, beklenmedik bir anda savaşı bırakıp inzivaya kapanarak kilisede papaz olma kararını aldı. Günahkâr olduğu, halkına karşı suç işlediği kanısındaydı. Çünkü Sasanilerle savaş ülkesinde iflas ve yoksulluğa sebep olmuştu. Aynı hadiseyi Şarvili epik anlatımında görebiliyoruz. Eposun bir yerinde Şarvili'nin insanlardan ayrılması belirtiliyor. Halk onu ikinci defa evlenmek niyetinde olduğu, bu yüzden kenara çekildiği düşüncesiyle kınıyor. Çünkü Şarvili, anne ve babasının dahası, karısı Suvar'ın hayatını kaybetmesinden kısa süre sonra, daha yakınlarının yasının sona ermediği vakitte böyle bir karara varmıştır.

Burada bir duruma değinmek gerekiyor ki, Şarvili, 2. Vache'den farklıdır. O, bir kral değildir. Halk arasında kraldan çok sevilmektedir. Aynı zamanda Şarvili, harp sahasında kral gibi güçlü lider, akıllı bir komutan, cesur bir savaşçıydı. Onların yalnızlık motifleri ilk bakışta tepeden tırnağa birbirinden farklıdır. Kral, savaş döneminde ülkesinin mahvına sebep olmuş, halkın protestosu ile aşağılanmıştır. Diğeri başarılı bir liderdir. Burada emin olunabilir ki, biz hadisenin estetik kavrayışı ile uğraşıyoruz. Bu bakımdan yenilmez ve adil bir kahraman hakkında önceden yaratılmış bir efsaneye üstünlük veriyoruz. Halk nazarında hangisi kusursuzdur? Gerek değerler bakımından gerek geleneklere göre mükemmel birine ihtiyaç duyulmaktadır. Tarihî hadiseler ve gerçeklerin mitolojisi tek bir olgu değil. Çünkü diğer halkların eposlarında da mesela Kalmuk Yangar'da Türkeröglü, eski Rus eposunda İgorev Alyan'ın özelliklerinde diğer hikâyelerde arkaik türden klasik türe geçişte görebiliyoruz ki, esas olan kahramanlık değildir, kahramanın kişiliği, değerleri ile ölçülür. Bu da şunu gösterir ki, halk epik düşüncesinde değişiklikler ortaya çıkıyordu. Yeni Şarvili, vahşi kurtlarla boğuşmuyor, öküzün boynuzunu kırmıyor, ağır kılıcını çalmıyor.

Burada birkaç ayrıntıyı size sunmak istiyoruz. Azerbaycan Qusar şehrinin Ecexur ve Yarqun köylerinin sakinleri 1960-61. Yıllarda 107 yaşındaki Eyüp Muradova, 66 yaşındaki Agali Hacıbabayeva, 90 yaşındaki Güller Mamedova, Maryam Şerifova bize bazı köy ve şehir adlarından söz ederken şunları anlatıyorlar: Axtı (eski adı Turi) halkı bir defasında Şarvili'yi düşünlerine davet eder. Köy aldatmayı, yalanı dolanı sevmez. O zamanki adıyla Turi'nin güzellikleri anlatmakla bitmez. Kas-Buba defalarca buna değinir, Turililerle bir arada olmak, onların ezgilerini dinlemek öyle şirindir ki doyum olmaz. Şarvili de düşününe katılır, fakat ayrılmak istediğinde yaşlı mı yaşlı bir dede ona yaklaşır üç oğlu olduğunu, her birinin uzun zaman önce para kazanmak, yoksulluktan kurtulmak için uzaklara gittiğini ve çoktandır onlardan haber alamadığını boğuk bir sesle anlatarak Sen çok iyi bir kahramansın, düşmanlarının hepsine lanet olsun, bana çocuklarımı bul, çok rica ediyorum dedi. Şarvili elbette kabul etti. Çocukların nerede olduklarını bilmiyordu. Fakat halkın muhayyilesi onu ilk olarak kuzeye gönderiyor. Sonra güneye, sonra batıya ve en sonunda doğuya. Kas-Buba dinleyicilere naklediyor ki, Şarvili dünyanın dört bucağına uğrayacak, Axtılı aksakala verdiği söz tutmak için elinden geleni yapacaktır.

DEVAMI S. 4'te

Şarvili (Temsilî Resim)

Antik devir araştırmacıları yenilmez Şarvili hakkında inceleme yaparken epik mitolojik pagan tanrıların yer aldığı destanları mitolojik öykü olarak, olağanüstü hadiseleri ihtiva edenleri ise epik anlatı olarak sınıflandırıyorlar.

Şarvili'nin doğumundaki hakikat, anne ve babası sihirli bir elmayı yedikten sonra onun doğması artık bize şunu kanıtıyor ki, bu bir kahramandır ve çok ilginç karakteri ve kabiliyetleri ile yeryüzünde aynı zamanda bir iradeyi temsil ediyor. Her şeyden evvel gök gürültüsünün en büyük Tanrısı Alpan 'dan izler taşıyor ve yine rahatlıkla görebiliyoruz ki, yalnızca Şarvili değil, tüm olarak yerli büyüklerin çocukları göklerin, yani tanrıların çocuğu olarak temsil olunuyor.

Böylece Şarvili'nin doğumundan şunu fark ediyoruz ki bu yetenekleri, ilahi irade gücü bahşetmiştir.

Yalnız, Tanrılar yapabiliirdi bunu .